

ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІ В ГОСПОДАРСТВІ ЕЛЕКТРИФІКАЦІЇ ТА ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯ ЗАЛІЗНИЦЬ УКРАЇНИ

Розглядається продуктивність праці в господарстві електрифікації та електропостачання залізниць України, методи її оцінки та аналіз за 2001-2006 роки.

Рассматривается производительность труда в хозяйстве электрификации и электроснабжения железных дорог Украины, методы ее оценки и анализ за 2001-2006 годы.

The article is considered the productivity of labor in economy of electrification and of electrosupply of Ukrainian railway, it's methods of estimation and analysis for 2001-2006.

Підвищення продуктивності праці в господарстві електрифікації та електропостачання залізниць має велике значення, як для залізничного транспорту, так і для народногосподарського комплексу держави. На залізницях України працює майже 440 тис. чол., у тому числі в господарстві електрифікації біля 14300 чол., що складає близько 3,25 % від загальної чисельності працівників транспорту.

Структура господарства електропостачання складається із 59 структурних підрозділів, у тому числі 6 служб електропостачання, 43 дистанції електропостачання, 6 структурних підрозділів (Енергозбут), є електромеханічні майстерні, будівельно-монтажний поїзд, окремі майстерні залізниці.

Ці данні по галузі вказують на те, що колективи підприємств, окремих структурних підрозділів займаючи близько 3,25 % від загальної чисельності галузі забезпечують значну долю науково-технічного прогресу по транспорту у цілому.

Так, питома вага залізничного транспорту в загальному електроспоживанні по Україні складає приблизно 4,5 %, що складає біля 6027 млрд кВт/год. електроенергії.

Питання розрахунку продуктивності праці в господарстві електрифікації завжди мали певні підходи та особливості. Це пов'язано як з умовами праці працівників галузі в різних підрозділах господарства, так із особливостями переробки електроенергії. З одного боку, працівники галузі повинні підтримувати все устаткування у належному стані з метою подачі електроенергії певного виду в тягову мережу, а з іншого, на цю електроенергію повинен бути попит, тобто, повинні бути поїзди. Якщо їх не буде у достатній кількості, що доказано ще у минулому сторіччі, то і електрифікація не потрібна.

Отже ми будемо розглядати варіант, коли рух поїздів достатній, є певний вантажообіг і електрифікація вантажонапружених дільниць завершена.

Як відомо, основним відокремленим структурним підрозділом галузі електрифікації та енергетики є дистанція електропостачання. В середньому на одній дистанції по Україні колектив складає біля 300 чоловік. Головним завданням дистанції електропостачання є безпечне забезпечення всіх споживачів електричною енергією високої якості, а також забезпечення нормального функціонування всіх пристроїв та устаткування.

Як відомо, продуктивність праці визначається кількістю продукції, виготовленою робітником в одиницю часу (година, зміна, місяць, рік), або витратами часу, необхідного для виготовлення одиниці продукції. Отже, чим більше продукції виготовляється в одиницю часу, або менше часу витрачається на виготовлення тієї ж кількості продукції, тим вище продуктивність праці. У виробництві будь-якої продукції приймає участь як жива праця (тобто праця робітника), яка витрачається в самому процесі виготовлення продукції, так і опосередкована праця, тобто праця, яка була витрачена на утворення засобів виробництва, необхідних для виготовлення цієї продукції.

В результаті науково-технічного прогресу жива праця призводить до руху все більшу кількість опосередкованої праці. Разом з тим, абсолютна величина витрат живої та опосередкованої праці на одиницю продукції постійно знижується.

На залізничному транспорті України постійно втілюються досягнення науки та техніки в різні підрозділи галузі, у тому числі і в господарство електрифікації, що позитивно відобра-

**Продуктивність праці по дистанціях
електропостачання
т.о./чол., які мають найнижчі показники**

Роки	Найменування дистанцій електропостачання	Продуктивність праці, т.о./чол	Контингент, чол
2001	Павлоград	31,0	247
2002	Львів	31,3	347
2003	Красний Лиман	31,1	414
2004	Львів	33,8	349
2005	Львів/Лловайськ	34,0/34,0	349/400
2006	Львів	35	344

Аналіз показників (див. табл. 1, табл. 2) показує, що дистанції електропостачання істотно різняться по контингенту та кількості технічних одиниць, що впливає на рівень продуктивності праці. У зв'язку з цим постає питання про визначення оптимального контингенту по кожній дистанції, відповідно до технічних одиниць, тобто до обсягів необхідної роботи по обслуговуванню контактної мережі, тягових підстанцій та інших пристроїв.

жається і на продуктивності праці. Так, як що дистанція електропостачання повинна забезпечувати електроенергією тягову мережу, то при цьому повинні бути споживачі цієї електроенергії, - тобто поїзди. Отже, можна стверджувати, що ефективність роботи господарства електрифікації може бути оптимальною, коли ефективно працюють усі галузі залізничного транспорту, та задовольняють потреби народногосподарського комплексу в перевезеннях.

Продуктивність праці у дистанціях електропостачання визначають як відношення кількості технічних одиниць ($N_{т.од}$) до чисельності працівників дистанції ($Ч_{екс}$), тобто

$$P_{пр} = N_{т.од} / Ч_{екс} \text{ (т.о./чол.)}$$

Одна технічна одиниця – це кількість технічних засобів, на обслуговування яких треба витратити працю одного працівника за один місяць, тобто 169 годин робочого часу.

Результати продуктивності праці по залізницях України (табл. 1 та табл. 2).

Таблиця 1

**Продуктивність праці по дистанціях
електропостачання
т.о./чол., які досягли найвищих показників**

Роки	Найменування дистанцій електропостачання	Продуктивність праці, т.о./чол	Контингент, чол.
2001	Коростень	101,0	243
2002	Херсон	97,5	124
2003	Коростень	86,8	234
2004	Коростень	83,5	244
2005	Луганськ	84,8	105
2006	Івано-Франківськ	73,9	99

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Примак Т. О. Економіка підприємств. – К.: Вікар, 2006.
2. Економічний справочник залізничника України. - К., 2006.
3. Аналіз роботи господарства електрифікації та електропостачання в 2000-06 роках. – К., 2006.

Надійшла до редколегії 19.09.2007.